

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 21.07.2015 r. (data wpływu do Sądu Rejonowego w Chodzieży - 31.07.2015 r.), złożonym w postępowaniu upominawczym, powód J. M., reprezentowany przez radcę prawnego, domagał się zasądzenia od pozwanej Spółdzielni (...) z siedzibą w A. kwoty 5.498,69 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 22.01.2013 r. do dnia zapłaty. Nadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając żądanie pozwu wskazano, iż powód był członkiem pozwanej spółdzielni do 31.08.1996 r., a w dniu 20.05.1998 r. złożył w spółdzielni wniosek o wypłatę udziałów ponadobowiązkowych po waloryzacji. Podano, że informację o wartości posiadanych udziałów ponadobowiązkowych powód posiadał w oparciu o pismo, które otrzymał od zarządu spółdzielni w dniu 19.05.1992 r. Podniesiono, że spółdzielnia w odpowiedzi z dnia 25.05.1998 r. odmówiła wypłaty udziałów z uwagi na nieosiągnięcie dochodu w 1997 roku. Wskazano, że powód po raz wtóry wezwał pozwaną do wypłaty udziałów ponadobowiązkowych powstałych po waloryzacji w piśmie z dnia 21.01.2013 r., natomiast w kolejnym piśmie z dnia 15.03.2013 r. zwrócił się do spółdzielni o wyjaśnienie przyczyn, dla których otrzymał z tytułu wypłaty udziałów kwotę 1.319,18 zł; pozwana wyjaśniła, iż jest to cała kwota udziałów należna powodowi. Podano, że powód w dniu 26.04.2013 r. po raz kolejny wezwał pozwaną spółdzielnię do wypłaty świadczenia zgodnie z informacją z dnia 19.05.1992 r. Argumentując o zasadności pozwu powołano się na zapisy § 18 ust. 4 i 5 statutu Spółdzielni (...), które określają terminy i sposób wypłaty udziałów ponadobowiązkowych oraz wskazano, że ewentualne zmiany statutu nie wiążą osób, których członkostwo ustało wcześniej; w tym zakresie powołano się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12.10.2001 r.

W niniejszej sprawie prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Chodzieży pod sygn. I Nc 1039/15 w dniu 21.08.2015 r. został wydany nakaz zapłaty zgodnie z żądaniem pozwu.

W sprzeciwie wniesionym w dniu 09.09.2015 r. pozwana, reprezentowana przez radcę prawnego, zaskarżyła nakaz zapłaty w całości, wnosząc o oddalenie powództwa i zwrot kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu przedstawiono zarzuty niewłaściwości Sądu, braku podstawy prawnej do dochodzenia roszczenia przez powoda, a z ostrożności procesowej również zarzut przedawnienia roszczenia dochodzonego przez powoda. Pozwana spółdzielnia przyznała okoliczności dotyczące pozostawiania przez powoda członkiem spółdzielni oraz podjęcia przez Zebranie Przedstawicieli Członków uchwał (nr 4/5/90 z dnia 18.12.1990 r. i nr 2/2/91 z dnia 16.11.1991 r.) skutkujących przeniesieniem majątku członków w ramach funduszu zasobowego na fundusz udziałowy oraz w sprawie waloryzacji udziałów członkowskich. Wskazano, że następnie w dniu 20.11.1999 r. Zebranie Przedstawicieli Członków podjęło uchwałę nr 5/1/99 o uchyleniu uchwały nr 4/5/90 oraz o wykreśleniu § 2 w uchwale nr 2/2/91, na skutek której przeniesione na fundusz udziałowy członków w 1990 r. kwoty, zostały ponownie przeniesione na fundusz zasobowy. Podano, że w piśmie z dnia 16.04.2013 r. pozwana poinformowała powoda o stanie jego udziałów i wypłaciła należną kwotę udziałów ponadobowiązkowych w całości. Podniesiono nadto, że uchwały z 1998 i 1999 r. były obowiązujące dla wszystkich i żaden z członków spółdzielni nie wystąpił o ich uchylenie jako sprzecznych z ustawą lub statutem bądź dobrymi obyczajami. W odniesieniu do zarzutu przedawnienia wskazano, że zgodnie z zapisami § 19 statutu spółdzielni roszczenie o zwrot udziałów ulega przedawnieniu z upływem 3 lat, zaś zwrot udziału obowiązkowego następuje w przypadku ustania członkostwa.

W odpowiedzi na sprzeciw strona powodowa złożyła w dniu 27.10.2015 r. pismo przygotowawcze, w którym podtrzymała dotychczasowe stanowisko. Podniesiono, że uchwały podjęte w latach 1998 – 1999 nie obowiązują powoda, który w tym czasie nie był już członkiem spółdzielni (...). W odniesieniu do zarzutu przedawnienia zwrócono uwagę na złożenie przez powoda w dniu 20.05.1998 r., tj. w okresie 3 lat od ustania członkostwa, do spółdzielni wniosku o wypłatę udziałów. Nadto powołano się na treść § 18 ust. 4 i 5 statutu pozwanej, w którym wskazano, że udziały ponadobowiązkowe mogą być wypłacane po upływie 5 lat od daty podjęcia uchwały o waloryzacji, a spółdzielnia była zobowiązana przez okres 15 lat po upływie w/w okresu zabezpieczyć kwoty na wypłaty udziałów.

Postanowieniem z dnia 04.11.2015 r. Sąd Rejonowy w Chodzieży przekazał niniejszą sprawę do Sądu Rejonowego w Wągrowcu.

Strona pozwana w piśmie przygotowawczym z dnia 03.11.2015 r. podtrzymała dotychczasowe stanowisko, w szczególności argumentację o upływie biegu terminu przedawnienia roszczenia.

Na rozprawie strony podtrzymały swoje stanowiska i wykluczyły możliwość zawarcia ugody.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Zebranie Przedstawicieli Członków pozwanej spółdzielni w dniu 18.12.1990 r. podjęło uchwałę nr 4/5/90, na mocy której przeniesiono zgromadzony od 1983 r. do 1989 r. majątek własny członków w ramach funduszu zasobowego na fundusz udziałowy członków spółdzielni. Następnie w dniu 16.11.1991 r. Zebranie podjęło uchwałę nr 2/2/91, którą dokonano waloryzacji udziałów członkowskich; w § 1 uchwały podjęto decyzję o waloryzacji udziałów członkowskich za okres od 1956 r. do 1990 r., zaś w § 2 zwaloryzowano udziały członkowskie za okres 1983 – 1990 roku powstałe z przeniesienia części funduszu zasobowego na fundusz udziałowy, przy czym zgodnie z § 4 uchwały kwoty udziałów przeniesione z funduszu zasobowego nie mogły być wypłacone przed upływem 5 lat od 16.11.1991 r. Pismem z dnia 19.05.1992 r. zarząd spółdzielni zawiadomił powoda o stanie jego udziałów ponadobowiązkowych wskazując, że posiadał on 9 pełnych udziałów o wartości 54.986.939 zł.

okoliczności bezsporne, nadto dowód: kopia uchwały nr 4/5/90 (k. 63-64), kopia uchwały nr 2/2/91 (k. 65-66), pismo z dnia 19.05.1992 r. (k. 7)

J. M. był członkiem spółdzielni (...) w A. do dnia 31.08.1996 r.

okoliczność bezsporna, nadto dowód: świadectwo członkostwa (k. 62)

Zgodnie z zapisami § 18 ust. 4 statutu obowiązującego w dacie wykreślenia J. M. z listy członków spółdzielni (zatwierdzonego postanowieniem Sądu Rejonowego w Pile z dnia 20.04.1995 r.) udziały ponadobowiązkowe oraz powstałe po waloryzacji poprzez przeniesienie z funduszu zasobowego mogą być po upływie 5 lat od daty podjęcia uchwały o waloryzacji wypłacane: w formie pieniężnej ze środków wydzielonych na ten cel z dochodu ogólnego lub w formie rzeczowej z majątku zbędnego dla wspólnego gospodarowania i z majątku przeznaczonego do sprzedaży. Statut w § 18 ust. 5 przewidywał, że na wypłatę udziałów ponadobowiązkowych i zwaloryzowanych udziałów Zebranie przedstawicieli wydzieli w okresie do 15 lat, po upływie okresu określonego w ust. 4 z dochodu ogólnego kwotę w zależności od sytuacji finansowej spółdzielni, z uwzględnieniem zapewnienia jej ciągłości działalności gospodarczej. W § 18 ust. 7 statutu zapisano, że zwrot udziałów może nastąpić na wniosek członka, zaś § 18 ust. 3 stanowił, że roszczenie o zwrot udziałów ulega przedawnieniu z upływem trzech lat.

okoliczność bezsporna, nadto dowód: wyciąg ze statutu Spółdzielni (...) (k. 73-75)

W dniu 20.05.1998 r. J. M. zwrócił się do pozwanej z wnioskiem o zwrot udziałów ponadobowiązkowych oraz powstałych po waloryzacji. W odpowiedzi z dnia 25.05.1998 r. Spółdzielnia (...) wskazała, że zgodnie z § 18 ust. 4 i 5 statutu kwoty udziałów mogą być wypłacone w formie pieniężnej ze środków pochodzących z dochodu osiągniętego za dany rok obrachunkowy, natomiast Spółdzielnia za 1997 rok nie uzyskała dochodu. Wskazano nadto, że wniosek powoda miał zostać rozpatrzony na najbliższym zebraniu bilansowym, a powód miał zostać powiadomiony w przypadku podjęcia przez Zebranie Przedstawicieli uchwały o przeznaczeniu części dochodu na wypłatę udziałów.

okoliczności bezsporne, nadto dowód: pismo powoda z dnia 20.05.1998 r. (k. 9), pismo zarządu pozwanej z dnia 25.05.1998 r. (k. 8)

W dniu 09.05.1998 r. Zebranie Przedstawicieli Członków spółdzielni podjęło uchwałę nr 9/I/98, na mocy której uchylono uchwałę nr 4/5/90 z dnia 18.12.1990 r. oraz skreślono § 2 w uchwale nr 2/2/91 z dnia 16.11.1991 r. Następnie Zebranie Przedstawicieli Członków Spółdzielni A. w dniu 20.11.1999 r. podjęło uchwałę nr 5/II/99 w sprawie

niepodzielności funduszu zasobowego Spółdzielni w trakcie trwania działalności Spółdzielni, w której powtórzono decyzję o uchyleniu uchwały nr 4/5/90 oraz wykreśleniu § 2 z uchwały o nr 2/2/91, a moc straciła uchwała o nr 9/I/98.

dowód: kopia uchwały nr 9/I/98 (k. 67), kopia uchwały nr 5/II/99 (k. 68)

W dniu 21.01.2013 r. J. M. ponownie zwrócił się do pozwanej z wnioskiem o wypłatę udziałów ponadobowiązkowych powstałych po waloryzacji wraz z odsetkami, a następnie o wyjaśnienie sposobu obliczenia wypłaconej mu kwoty. W odpowiedzi z dnia 16.04.2013 r. Spółdzielnia (...) przedstawiła obliczenie wartości przysługujących powodowi udziałów na dzień 09.05.1998 r. – o łącznej wartości 2.228,18 zł i wskazała, że dotychczas dokonane na rzecz J. M. wypłaty, pomniejszone o podatek ryczałtowy, stanowiły należną część udziałów. Pismem z dnia 26.04.2013 r. J. M. wezwał spółdzielnię do zapłaty pozostałej części udziałów w wysokości 6.098,69 zł, w tym kwotę 5.498,69 zł z tytułu udziałów ponadobowiązkowych.

okoliczności bezsporne, nadto dowód: pisma powoda z dnia 21.01.2013 r., z dnia 15.03.2013 r. oraz z dnia 26.04.2013 r. (k. 10, 12, 14), pismo zarządu pozwanej z dnia 16.04.2013 r. (k. 11)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów wymienionych powyżej.

Autentyczność przedstawionych przez powoda i pozwaną dokumentów nie była kwestionowana przez strony, jak również nie wywołała żadnych uzasadnionych wątpliwości Sądu co do ich prawdziwości. Zgodnie z art. 245 k.p.c. stanowiły one dowód tego, że osoby, które je podpisały złożyły oświadczenie zawarte w ich treści. W związku z powyższym Sąd uwzględnił je przy odtwarzaniu stanu faktycznego. W związku z powyższym Sąd w całości uwzględnił je przy odtwarzaniu stanu faktycznego. Fakt niekwestionowania przez strony treści kserokopii dokumentów znajdujących się w aktach sprawy pozwolił nadto na potraktowanie tychże kserokopii jako dowodów pośrednich istnienia dokumentów o treści im odpowiadającej.

Sąd Rejonowy zważył co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Stosownie do treści art. 1 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o waloryzacji udziałów członkowskich w spółdzielniach i zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 1991 r., nr poz. z późn. zm.) spółdzielnie, z wyłączeniem spółdzielni mieszkaniowych, mogą dokonać waloryzacji udziałów członkowskich za okres lat 1944-1990 przez przeniesienie na fundusz udziałowy części funduszu zasobowego. Uchwałę w sprawie waloryzacji udziałów podejmuje do dnia 31 sierpnia 1992 r. walne zgromadzenie (zebranie przedstawicieli) większością 3/4 głosów. Z kolei zgodnie z art. 5. ust. 1 i 2 powołanej ustawy kwoty udziałów przeniesione z funduszu zasobowego nie mogą być wypłacone przed upływem 5 lat od dnia podjęcia uchwały, o której mowa w art. 1 ust. 2. Zasady i terminy wypłat uprawnionym członkom oraz byłym członkom określa statut spółdzielni. Członkowie uczestniczą w pokrywaniu strat spółdzielni do wysokości zadeklarowanych udziałów, z uwzględnieniem kwot przeniesionych z funduszu zasobowego.

W niniejszej sprawie było bezsporne, że na zasadach przewidzianych w powołanej ustawie Zebranie Przedstawicieli Członków Spółdzielni A. podjęło uchwały o przeniesieniu zgromadzonego w latach 1983 -1989 majątku własnego członków ramach funduszu zasobowego na fundusz udziałowy oraz o waloryzacji powstałych w ten sposób udziałów ponadobowiązkowych. Strony prezentowały natomiast odmienne stanowiska w kwestii związania powoda uchwałami wydanymi w 1998 i 1999 roku, które w istocie doprowadziły do powrotnego przeniesienia majątku z udziałów ponadobowiązkowych na fundusz zasobowy spółdzielni. W myśl art. 42 § 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 21) uchwały walnego zgromadzenia obowiązują wszystkich członków spółdzielni i wszystkie jej organy; stąd co do zasady uchwały podjęte po 31.08.1996 r. nie obowiązywały powoda, który w tej dacie nie posiadał już statusu członka spółdzielni. Niezależnie od powyższego należy zwrócić uwagę, że powołany przez stronę powodową wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12.10.2001 r. (sygn. V CKN 504/00, publ. LEX nr 52762), podobnie jak szereg innych orzeczeń wydanych w związku z zapisami powołanej ustawy o waloryzacji (przykładowo: uchwała z dnia 03.04.1998 r. w sprawie o sygn. III CZP 5/98, wyrok z dnia 28.04.2000 r. w sprawie o sygn. II CKN

258/00, wyrok z dnia 24.11.2000 r. w sprawie o sygn. V CKN 1124/00) zapadł w związku z roszczeniami osób, których członkostwo w spółdzielniach ustało przed podjęciem uchwał o przeniesieniu kwot z funduszu zasobowego na fundusz udziałowy i o waloryzacji. Z uzasadnień powołanych orzeczeń wynikało przede wszystkim, że byli członkowie również nabywali prawo do zwaloryzowanych udziałów ponadobowiązkowych oraz że zmieniony statut spółdzielni nie mógł w sposób niekorzystny kształtować uprawnień byłych członków do wypłaty udziałów. Niemniej jednak w niniejszej sprawie zachodziła specyficzna sytuacja, gdyż w latach 1998 - 1999 członkowie spółdzielni zadecydowali o cofnięciu skutków uchwał i przeniesieniu środków z funduszu udziałowego ponownie na fundusz zasobowy spółdzielni; w tamtym okresie czasu (jak wynika z pisma dot. odmowy wypłaty z dnia 25.05.1998 r.) Spółdzielnia (...) znajdowała się w trudnej sytuacji ekonomicznej i za 1997 rok nie uzyskała dochodu. Zarazem z art. 5 ust. 2 powołanej ustawy o waloryzacji wynikało, że członkowie uczestniczą w pokrywaniu strat spółdzielni, a statut spółdzielni (w brzmieniu zatwierdzonym 20.04.1995 r.) w § 18 ust. 4 przewidywał wypłaty udziałów ponadobowiązkowych ze środków wydzielonych na ten cel z dochodu ogólnego. Spółdzielnia dochodów nie osiągała, a członkowie zadecydowali o przeniesieniu kwot na fundusz zasobowy. W konsekwencji wykładnia przedstawiona przez stronę powodową oznaczałaby, że osoby, które utraciły członkostwo Spółdzielni (...) w latach 1991 – 1998, zachowując prawo do wypłaty udziałów ponadobowiązkowych, znajdowałyby się w lepszej sytuacji niż członkowie, którzy w spółdzielni pozostali. W opinii Sądu, z tej przyczyny korzystanie przez byłych członków pozwanej spółdzielni z tego uprawnienia, należałoby rozpatrywać w kategoriach nadużycia prawa podmiotowego w rozumieniu art. 5 k.c.

Niezależnie od powyższego podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia był w pełni zasadny. Stosownie do treści art. 117 § 1 i § 2 k.c. roszczenia majątkowe co do zasady ulegają przedawnieniu, a po upływie terminu przedawnienia ten, przeciwko któremu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia, chyba że zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia. W myśl art. 118 § 1 k.c. termin przedawnienia co do zasady wynosi dziesięć lat z tym zastrzeżeniem, że dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej termin przedawnienia wynosi trzy lata. Natomiast art. 120 § 1 zd. 1 k.c. stanowi, że bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Wedle art. 123 § 1 pkt 1 k.p.c. bieg przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia. Zgodnie z art. 124 § 1 k.p.c. po każdym przerwaniu przedawnienia biegnie ono na nowo.

Szczególne terminy do wypłaty zwrotu udziałów przewidują zapisy ustawy Prawo spółdzielcze. Zgodnie z art. 153 § 1 ustawy wkład pieniężny wniesiony do rolniczej spółdzielni produkcyjnej podlega zwrotowi w wypadku ustania członkostwa. Zwrot następuje w gotówce przy uwzględnieniu zasad, o których mowa w art. 152 § 2. Z kolei art. 29 § 1 ustawy stanowi, że roszczenia o wypłatę udziałów, udziału w nadwyżce bilansowej oraz z tytułu zwrotu wkładów albo ich równowartości pieniężnej ulegają przedawnieniu z upływem trzech lat. Analogiczny zapis został zawarty również w § 18 ust. 3 statutu Spółdzielni (...) obowiązującego w dacie ustania członkostwa powoda. Jednocześnie dla określonego w ustawie Prawo spółdzielcze i statucie 3-letniego terminu przedawnienia jako termin wymagalności roszczenia o zwrot udziałów ponadobowiązkowych należy przyjąć nie datę ustania członkostwa powoda, lecz termin 5-letni od podjęcia uchwały o waloryzacji; w niniejszej sprawie roszczenie stało się wymagalne w dniu 16.11.1996 r., natomiast bieg terminu przedawnienia roszczenia o zwrot udziałów ponadobowiązkowych upłynął w dniu 16.11.1999 r. Zdaniem Sądu zapis § 18 ust. 5 statutu przewidujący obowiązek zabezpieczenia przez spółdzielnię środków na wypłatę udziałów ponadobowiązkowych w okresie 15 lat stanowi jedynie wytyczne dla organów spółdzielni, lecz nie skutkuje przedłużeniem terminu przedawnienia roszczeń o zwrot udziałów dla członków spółdzielni. Nawet jednak w przypadku przyjęcia odmiennego zapatrywania, łącznie 20-letni termin wynikający ze statutu wraz z 3-letnim okresem przedawnienia upłynąłby w dniu 16.11.2014 r., zaś pozew został złożony dopiero w lipcu 2015 r. Wbrew stanowisku strony powodowej, do daty wystąpienia z powództwem, nie doszło do przerwania biegu terminu przedawnienia, gdyż wszelkie wnioski i wezwania do zapłaty kierowane do spółdzielni przez powoda nie stanowiły czynności przedsięwziętych bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia w rozumieniu art. 123 § 1 pkt 1 k.c. Nie sposób również kwalifikować wypłaty równowartości udziałów dokonanej przez Spółdzielnię (...) na rzecz powoda jako uznania roszczenia w rozumieniu art. 123 § 1 pkt 2 k.c., gdyż

pozwana dokonała wypłaty jedynie świadczenia w wysokości uznawanej przez siebie za bezsporną, negując istnienie po stronie J. M. dalszych roszczeń z tytułu udziałów ponadobowiązkowych.

W rezultacie Sąd oddalił powództwo.

O kosztach procesu orzeczono w pkt 2 wyroku według zasady odpowiedzialności za wynik sprawy, na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. obciążając nimi w całości powoda, który zobowiązany jest do zwrotu pozwanej poniesionych wydatków. Na poniesione przez pozwaną koszty procesu składały się: koszty zastępstwa prawnego dla strony reprezentowanej przez radcę prawnego w wysokości 1.200 zł – według stawki minimalnej przewidzianej w § 2 ust. 1 i 2 w zw. z § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r., nr 163, poz. 1349 ze zm.) oraz opłata skarbową od dokumentu pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

SSR Katarzyna Szymczewska

ZARZĄDZENIE

Proszę:

- 1) odnotować w kontrolce uzasadnień,
- 2) odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć wnioskodawcy: pełnomocnikowi powoda r.pr. M. P.;
- 3) za 14 dni od doręczenia lub z apelacją.

W., dnia 11 marca 2016 r.

SSR Katarzyna Szymczewska

KARTA KWALIFIKACYJNA ORZECZENIA

- 1) sygn. akt I C 998/15;
- 2) wyrok z dnia **24.02.2016 r.**;
- 3) hasło tematyczne orzeczenia: **przedawnienie roszczeń**;
- 4) podstawa prawna orzeczenia: **art. 117 § 1 k.c., art. 29 § 1 ustawy Prawo spółdzielcze**
- 5) istotność orzeczenia: **2**;
- 6) teza orzeczenia – nietezowane.

SSR Katarzyna Szymczewska